

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 234g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 260⁵ din Codul penal
(*imprevizibilitatea sintagmei „consecințe juridice”*)

CHIȘINĂU
21 decembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 noiembrie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 21 decembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice” din articolul 260⁵ din Codul penal, ridicată de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele dnei Olga Merlan, în dosarul nr. 1-190/2022, pendinte la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Mihail Bușuleac de la Judecătoria Cahul, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Cahul, sediul central, se află cauza penală de acuzare a dnei Olga Merlan de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 260⁵ (*falsul informatic*) din Codul penal.

4. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ilie Gîlca a ridicat, în interesele dnei Merlan, excepția de neconstituționalitate a textului „în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice” din articolul 260⁵ din Codul penal.

5. Printr-o încheiere din 23 octombrie 2023, Judecătoria Cahul, sediul central, a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

[...]”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 260⁵
Falsul informatic

„Introducerea, modificarea sau ștergerea ilegală a datelor informatice ori restricționarea ilegală a accesului la aceste date, rezultând date necorespunzătoare adevărului, **în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice.**”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul sesizării menționează că prevederile contestate sunt imprevizibile, deoarece nu este clar care sunt consecințele juridice ce ar putea surveni în urma săvârșirii infracțiunii de fals informatic și ar justifica încadrarea juridică a faptei potrivit articolului 260⁵ din Codul penal. Nici Codul penal și nicio altă lege în materie penală nu definesc noțiunea de „consecință juridică”.

9. Astfel, autorul excepției consideră că acest fapt permite organelor de drept să interpreteze în mod extensiv și defavorabil prevederile criticate față de persoanele acuzate de comiterea acestei infracțiuni.

10. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 22, 23, 26 alineatele (1) și (2), și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Curtea notează că deși autorul sesizării critică textul „în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice” din articolul 260⁵ din Codul penal, în esență, acesta se referă la imprevizibilitatea sintagmei „consecințe juridice” din articolul menționat.

15. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana este acuzată de fals informatic. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

16. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31; DCC nr. 48 din 27 aprilie 2023, § 18).

18. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alineatul (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 alineatele (1) și (2) (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. Referitor la articolele 20, 26 și 54 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale menționate. Astfel, Curtea reține că simpla enumerare a nomelor constituționale în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrariedade a dispozițiilor legale criticate față de acestea nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 45 din 12 aprilie 2022, § 23; DCC nr. 19 din 28 februarie 2023, § 22).

20. Anterior, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, pentru că ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 53 din 4 mai 2023, § 18; DCC nr. 93 din 1 august 2023, § 23).

21. Referitor la pretinsa lipsă de previzibilitate a dispozițiilor contestate, Curtea amintește că prevederile articolelor 22 și 23 din Constituție nu-i impun legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept penal substanțial (a se vedea DCC nr. 131 din 5 decembrie 2019, § 30).

22. Deși certitudinea este dezirabilă, ea poate implica o rigiditate excesivă. Totuși, legea trebuie să poată ține pasul cu circumstanțele în schimbare (a se vedea *Bavčar v. Slovenia*, 7 septembrie 2023, § 144).

23. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Astfel, rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea DCC nr. 58 din 22 aprilie 2021, § 21; DCC nr. 78 din 16 iunie 2022, § 25).

24. Astfel, având în vedere multitudinea de situații care pot apărea în practică, Curtea consideră că nu este nici posibil, nici rezonabil ca Codul penal să prevadă o listă exhaustivă de consecințe juridice care ar putea surveni în urma săvârșirii infracțiunii de fals informatic. De altfel, o listă exhaustivă de consecințe juridice ar putea omite reglementarea unor situații care ar justifica, în mod rezonabil, tragerea la răspundere penală pentru falsul informatic (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 78 din 16 iunie 2022, § 26; DCC nr. 179 din 15 decembrie 2022, § 24; DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 24).

25. Totodată, Curtea Europeană a constatat că o lege poate îndeplini totuși cerința de previzibilitate chiar dacă persoana în cauză trebuie să recurgă la o

consiliere juridică adecvată pentru a evalua, într-o măsură rezonabilă, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune (a se vedea *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Bavčar v. Slovenia*, 7 septembrie 2023, § 147).

26. În acest context, Curtea atestă că destinatarul legii poate stabili sensul prevederilor contestate, inclusiv prin recurgere la o consiliere juridică sau prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al sintagmei criticate.

27. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice” din articolul 260⁵ din Codul penal, ridicată de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele dnei Olga Merlan, în dosarul nr. 1-190/2022, pendinte la Judecătoria Cahul, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 21 decembrie 2023

DCC nr. 194

Dosarul nr. 234g/2023